

Reisebrev fra Little Bryn og Gambia 24. januar – 6. februar 2012

Kjære venner av Little Bryn

Little Bryn fremstår fortsatt som en oase, sett i forhold til vanlig skolestandard i Gambia. Skolegården er ryddig og pen, bygninger er nymalte og muren rundt skolen er hvit, dekorert med bilder og bokstaver. De siste årene har skolen gjennomgått en større oppussing. Det er nye vinduer og dører, muren er gjort høyere og porten er skiftet. Også en liten skolehage er anlagt der de dyrker grønnsaker og bananer. Noe går til eget forbruk og resten går til salg.

Det går i overkant av 120 elever på førskolen nå. Det er færre enn i fjor fordi vi satte en grense på 30 barn i hver klasse. I tillegg til rektor, er det fem lærere, en nattevakt og en dagvakt og to kokker som arbeider på Little Bryn. Vi har også ansatt en ny supervisor, Lamin Sanneh, etter at Max brått gikk bort i fjor sommer. Funksjonen hans er bl.a. å tilrettelegge kurs for lærerne og holde kontakt med skolemyndighetene slik at førskolen til en hver tid holder seg oppdatert om hva som skjer i det gambiske skolevesenet.

Denne gangen hadde vi koffertene fulle av bøker. Det var flott å se at det var satt opp bokhyller i alle klasserom, og at bøkene vi har skaffet tidligere år sto ordentlig i hyllene klare til bruk, noe lærerne sa at de gjorde nesten daglig. Rektor Sarjo satte straks i gang med å legge alle de nye bøkene inn i registeret, før de ble fordelt på klasserommene.

Jolly Phonics er det store nye i Gambia når det gjelder lese- og skriveopplæringen. I stedet for å starte med å lære navn på bokstavene, øver elevene i stedet på lydene de representerer. Lydene læres inn sammen med bevegelser og sanger. Vår nye supervisor er en Jolly Phonics trainer, dvs. at han underviser lærerne på barneskolene og førskolene i distriktet i dette.

Den første helgen holdt vi kurs for lærerne på Little Bryn. Temaet denne gangen var læring gjennom lek og samarbeid, og lese- og skriveutvikling for førskolebarn. Lærerne våre har gjort merkbare fremskritt i undervisningen og i engelskkunnskapene sine. De har selv blitt dyktigere til å lese og skrive, og er åpne for å øke sin kunnskap og prøve nye ting.

Vi tok et avbrekk et par dager fra Little Bryn og reiste tilbake til sørsiden av floden, til Banjul. Der oppsøkte vi bl.a. ministeriet for utdanning for å oppdatere oss om hva som rører seg i undervisningssektoren i Gambia. Vi fikk greie på at det er prøveprosjekter på gang på noen barneskoler med å gi den første lese- og skriveopplæringen på elevenes morsmål. Vi meldte vår interesse for å kunne starte opp dette på Little Bryn også, noe de var svært positive til. All undervisning i Gambiske skoler foregår på engelsk, til tross for at dette er et språk verken elever eller de fleste av foreldrene behersker. Problemet er at de lokale språkene i liten grad er utviklet som skriftspråk, og at det snakkes flere ulike språk i hver klasse. Dette fører til at elevene i liten grad forstår hva som blir sagt i undervisningen eller hva som står i lærebøkene, selv på de øverste klassetrinnene på barneskolen. Vi har oppfordret lærerne på Little Bryn til å bruke elevenes morsmål og fokusere på å øve opp begreper på et språk de kan, og heller undervise engelsk som et eget fag, slik vi gjør det i Norge. De gambiske skolemyndighetene bilfalt denne tilnærmingen, noe som er nye toner fra det holdet. Vi håper å kunne utdanne supervisor Lamin i Jolly Phonics på mandinka, som er det dominerende språket blant barna på Little Bryn.

Vi var også innom avdelingen for førskoleopplæringen. Der holdt de nettopp et seminar om utarbeidelse av en ny læreplan som bygget på prinsippet *læring gjennom lek*. Vi fikk en kopi

av utkastet som kunne prøves ut på Little Bryn. Planen består av ferdige ukeopplegg. Utstyret som trengs til undervisningen er billig, og er ting de enkelt kan få fatt i.

En utfordring i Gambia er oppmøte til elevene på skolen, både når det gjelder fravær og punktlighet. Dette er også en utfordring for lærerne på Little Bryn. Enkelte ganger har de måttet samle inn elevene på vei til jobb, eller ved lengre fravær oppsøkt hjemmene for å finne ut av årsaken til at de ikke møter på skolen. Mange elever møter også uten å ha fått i seg frokost. Vi ble derfor enige om å gjøre dette til tema på foreldremøtet. Det var bred enighet i foreldregruppen om at man måtte gjøre noe med dette. Vi snakket også om viktigheten av at foreldrene fulgte opp elevene i forhold til skolen. Foreldrene, og særlig mødrene, har lange arbeidsdager. Det er mange barn å ta seg av, det skal lages mat til familien og ofte må de ha flere jobber for å få endene til å møtes. I tillegg har de fleste en grønnsakshage som må stelles og vannes flere ganger daglig. Dagen etter kom barna på Little Bryn i hvert fall nesten presis til skolen, og mange gnagde på en brøds kalk eller sugde ut saften av en appelsin. Problemet er nok likevel ikke løst med dette og må arbeides videre med.

På vår andre tur over floden til Little Bryn hadde vi med studenter fra universitetet i Gambia. I samarbeid med dr. Momodou Jain, som underviser i fysikk og teknologi, lagde vi et prosjekt for studentene hans for å se på kjøkkenfasilitetene på Little Bryn. Det er lite trekk i skorsteinen og kjøkkenet blir fylt med røyk. Dr. Jain er veldig opptatt av å finne løsninger som er miljøvennlige og at man skal redusere bruken av ved. Astma og andre lungesykdommer et stort helseproblem i Afrika, og røykfylte kjøkken er en viktig årsak. Studentene analyserte problemet, tok mål og diskuterte mulige løsninger. Forslagene deres skal sendes til oss, så vi sammen med elevene kan vurdere de ulike løsningene.

Når det gjelder samarbeidet med barneskolen, ble det mindre tid til dette enn vi hadde ønsket denne gangen. Vi fikk imidlertid avlevert brevene fra Bryn og Hammerbakken, og vi fikk brev med hjem til Norge. I samarbeid med dr. Jain og Helga Arntzen, som leder Sutokobas Venner, arbeider vi med å få samlet inn og utgitt en bok med gambiske eventyr på mandinka, norsk og engelsk. Noen av eventyrene er alt samlet inn, og vi fikk samlet inn noen flere mens vi var der. Meningen er at elever fra Gambia og Norge skal lage illustrasjoner til eventyrene. Vi rakk innom noen klasser på barneskolen og fikk startet arbeidet. Flere av elevene hadde hørt eventyrene fra sine besteforeldre, og nikket gjenkjennende da de hørte titlene. Vi fikk inn mange fine tegninger, og håper på flere etter hvert. Det blir spennende å se hvordan våre elever velger å illustrere eventyrene. Det finnes lite skriftlig materiale på lokale språk. En slik samling vil være et viktig bidrag i undervisningen på skolene i Gambia når det gjelder opplæringen i lokale språk så vel som å ta vare på gamle tradisjoner og styrke egen identitet.

Foreldre og lærere på Little Bryn og andre vi møter i Gambia viser stor takknemlighet for arbeidet som gjøres for dem på Bryn og Hammerbakken. De synes det er fantastisk at mennesker i Norge bryr seg om gambiske barn og deres fremtid. Mange elever som har gått på Little Bryn er i dag voksne og har fått utdanning og arbeid. På vegne av foreldre, elever og lærere på Little Bryn rettes det derfor en stor takk til alle dere som støtter prosjektet.

Følg med på vår hjemmeside www.littlebryn.org og på Facebook "Venner av Little Bryn i Gambia".

Hilsen Sigrid og Helge